

Indian Opinion

No. 18—Vol. XVII.

FRIDAY, MAY 9TH, 1919.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper
Price Three pence

NOTES AND NEWS

WE have received an authentic report of what actually took place at Delhi on the 30th March last from the pen of an eye-witness that of the revered Mahatma Munshi Ram (now known as Swami Shradhananda). From this report, which bears the stamp of truthfulness and sincerity, we are able to gather quite a different idea of what took place on that occasion to that supplied by Reuter. We hope to print it in our next issue.

Both Mr. M. A. Jinnah and Pundit Madan Mohan Malaviya have resigned their seats as additional members of the Viceroy's Council as a protest against the Rowlatt Legislation.

Mr. Jinnah, in his letter to the Viceroy, says: "I feel that, under prevailing conditions, I can be of no use to my people in the Council, nor, consistently with one's self-respect, is co-operation possible with a Government that shows an utter disregard for the opinions of representatives of the people in the Council Chamber and for the feelings and sentiments of people outside."

The Natal Education Department has accepted from the Durban Corporation a piece of land adjacent to the present Carlisle Street Indian School for the purpose of erecting another Indian school thereon.

The Parks and Estates Committee of the Durban Town Council recommends the expenditure of £400 on the Indian football grounds. This is by way of commencement of the improvements asked for by the Durban and District Indian Football Association as far back as 1915.

In addition to the above recommendations to the Town Council, the Committee has informed the Association that, if they have any further reports to make, it will be willing to receive a deputation. All this must be gratifying to Indian sportsmen, and shows that they have made good their claim to recognition.

Commenting upon the proposal to acquire a site for the Durban Infectious Diseases Hospital, outside the Borough, the "Man in the Moon" in the *Natal Mercury* writes:—Then I turned into the Indian quarter at Mayville. Ten people living in a room scarcely big enough to hold four persons. I must say that the tenements were clean, but imagine what it would mean, if an epidemic broke out. And these residents of the "dens" come and work in Durban every day, nurse white children, cook meals, wash clothes, and do the hundred and one duties connected with our complicated civilised life. The danger is existent and there's no denying it. Therefore I have much sympathy with Councillor Francois's idea of creating a model Indian village on part of the ground to be acquired by the Council. The Corporation have made a village for the Natives: why not for the Indians? If it were situated on the new ground they could make gardens and live a decent life. At present their environment is a disgrace to modern hygienic requirements.

It sounds very well to talk of making an Indian "village;" but, just as the Natives are compelled to reside in their "village," so, in course of time, the establishment of any sort of "location" for Indians would inevitably lead to an attempt to gather all Indians into the prescribed area with a consequent deprivation of their liberties and rights as citizens and burgesses.

Reuter at Paris, says *Le Matin*, foreshadows Japan's withdrawal from the Peace Conference unless her claims are satisfied, and that she will not join the League of Nations if the principle of racial equality is not introduced into the Covenant.

Natives congregated at various meetings in Johannesburg on May 1st, says Reuter. The speakers urged adherence to the passive resistance movement in regard to the Pass Law, some even advocating the necessity of a Native strike.

Reuter is informed that over 400 coloured employees of the Railways and Harbours Department attended a meeting at Cape Town on the 4th instant, when a resolution was adopted protesting against the "decision of the Railway Administration to limit the payment of coloured war bonus to the Cape coloured staff, as distinct from Indians and Natives, and to further limit the payment of such bonus as from April 1, 1918."

Mr. Beethasee Maharaj sent the following telegram to the Chairman, Municipal Congress, Greytown:—
"Indian Ratepayers emphatically protest against disenfranchisement on racial ground contrary to British promises and traditions and spirit of the age."

Messrs. G. A. Natesan and Co., Madras, have just brought out a second and up-to-date edition of their collection of Mr. Gandhi's speeches. The publishers have improved upon the first edition considerably by the addition of many fresh and rare papers some of them specially translated for them from Hindi and Gujarati. Other special features of this book are an introduction from the pen of Mr. C. F. Andrews, a biographical sketch of Mr. Gandhi together with a clear and succinct account of the great South African struggle by Mr. H. S. L. Polak, a graphic description of the historic march of the indentured Indians under the leadership of Mr. Gandhi, "A word of tribute" by Mr. G. A. Natesan, and numerous portraits and cartoons illustrative of different phases of the struggle. There are appreciations of Mr. Gandhi's life and character by Count Tolstoy, Sir Gilbert Murray, Gokhale and others. This edition is cloth bound and indexed and is priced Rs. Three only.

The Tongaat Andhra Dharma Padasalah desires to thank the donors at Isipingo on Good Friday who contributed, through the collecting boxes, the total sum of £5 18s. 1d. towards their institution.

The Secretaries of the Maritzburg Indian Voters' Association wish to inform all voters and others interested that the annual meeting of this body will take place at the H.Y.M.A. Hall, on Saturday, the 10th inst. at 3 p.m., for the transaction of the following business:—Annual Report, Rules, Election and General.

The secretaries also wish to bring to the notice of landlords and tenants that all Corporation rates must be paid before the 31st inst., as failure to pay the rates will disqualify persons from being placed on the voters' roll.

We are sorry that, being crowded with other more important matters for publication, we cannot find space for the report of the Tongaat football match with criticism thereon sent us by a correspondent.

We have received the annual report of the Aryan Benevolent Society, Maritzburg, but we are unable to deal with it in this issue.

We learn that a total of £340 12s. 5d. was collected for the St. Aidan's Indian Hospital Fund on a recent Saturday.

TO OUR FRIENDS OF THE PRESS

DURING the last month various daily and weekly journals have dealt editorially with the Passive Resistance movement in India, and invariably they have ignored the real cause of the protest. They have based their comments upon the scrappy, one-sided official messages sent by Reuters. They will not have it that there is a deep-rooted objection against a most drastic pair of Bills which are calculated to deprive any peaceable citizen of his liberty of speech and freedom of action. They take it for granted that the assurance of the officials in India, that the Rowlatt legislation will not affect any but dangerous anarchists and such like persons, is to be relied upon, and that all the "tuss" made by the educated class can safely be ignored. It matters not that members of the Viceroy's Council, like the Hon. Mr. M. A. Jinnah, the Hon. Mr. Sarma and the Hon. Pandit Malaviya, have resigned their seats because they feel that it is impossible for them, with any dignity, to retain them whilst the Government, by means of an official majority, "steam-roll" through the Council the most obnoxious legislation ever introduced in any country in modern times. Of course, our friends may be excused somewhat because the press cables are silent about the popular feeling against these measures, and they do not see the Indian papers which are full of protests from all sections of the people, against the Rowlatt Bills. And yet, as in the case of *The Imperialist* (Durban) its editor has read Mr. Gandhi's manifesto from which is extracted a portion only in order to show that the movement against the Rowlatt legislation aims at nothing less than the enforced withdrawal of British rule from India; and quotes from a local Indian paper in support of the contention. It is a pity that *The Imperialist* should base its opinion on such matters upon the editorial views of local Indian journals, and, in that, we include our own. In order to form a correct view of the matter, our contemporary should see what responsible leaders and editors in India say about these obnoxious Bills. We ourselves never lay claim to be an authority on matters concerning the Government of India, as we undoubtedly do on matters concerning the Indian community in South Africa; and whatever we may say is in support of certain principles common to the whole world. We believe Mr. Gandhi when he says that, "in opposing the Rowlatt legislation, the passive resisters are resisting the spirit of terrorism which lies behind it and of

which it is a most glaring symptom." Why talk of German influence or even of Indian Home Rule? It is perfectly clear that the people of India are very much concerned about the taking away of their liberty; and it is presumptuous on the part of South African journalists to ignore the real question by "drawing a red herring across the trail." It cannot be denied that the Rowlatt legislation was designed to affect the whole of India; and surely the people in India ought to know from sad experience, how the Government have used the powers already possessed in the Defence of India Act and the Press Act. The editor of *The Imperialist* and other journalists who take the same view, must have read that little couplet of Kiplings:

"The toad beneath the harrow knows
Exactly where each tooth-prick goes."

If so, why not give credit to the Indian toad under the British bureaucratic harrow? Does not English history furnish innumerable instances of oppression by kings and government, and were not the laws changed because of the people's outcry? We should not expect, in these times, and after so many years of enlightenment and education to find introduced in a British dependency, laws which savour of the "Star Chamber." And if they are introduced, it is the duty of all self-respecting men and women to make their protest; and if it comes to that, disobey laws in order to bring about their repeal.

Original Correspondence

The Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—Under the heading "Notes and News" you say: "It is we think, unfortunate, that the chairman of Durban Mass Meeting thought it wise to disallow the resolution proposed by Mr. Sorabjee Rustomjee." The chairman, that tried veteran Passive Resister Mr. Parsee Rustomjee was certainly wise in disallowing the resolution which was founded upon an absolutely incorrect ground that "their brethren in India are tortured under the lawless law called as the Rowlatt Bills." One of the Bills is still unpassed and under the one that has been passed no "torture" can possibly have taken place as it has not yet been put into operation. You also say "our countrymen in India are groaning under the Rowlatt laws." Most extraordinary that the journal which Mr. Gandhi fathered and is said to be the organ of Passive Resistance should make so great a misstatement on so vital a point. Our countrymen neither "are tortured" nor "are groaning under the Rowlatt Laws." And Mr. Parsee Rustomjee, for among other reasons acted in the spirit of a Passive Resister in refusing to be a party to what was not true and I am sure that Mr. Gandhi would, under similar circumstances, not have acted unlike Mr. Parsee Rustomjee.

We all feel for our Countrymen in their sufferings and for the members of the governing race who have also suffered. But let not our sympathy be at the expense of truth.—Yours, etc.

L. GABRIEL.

[ED. NOTE: Whilst admitting that the text of Mr. Sorabjee's resolution was crude and not altogether correct as to facts, we think that those responsible for the conduct of the meeting, in view of the almost unanimous feeling of the audience in favour of making a practical local demonstration, might have re-drafted the resolution in such a way that the wish of the people would have been carried out in regard to the non-participation in the local Peace Celebrations, even though that method of demonstration did not commend itself to the chairman and his advisers. We understand that Mr. Sorabjee requested the organisers of the meeting, days before hand, to draft a resolution on the question, but his request was ignored and so he brought forward his own draft which, though incorrect in word, displayed a commendable spirit.—Ed. I.O.]

THE ROWLATT LEGISLATION

MASS MEETING IN THE CITY

A mass meeting of Maritzburg Indians was held at the H.Y.M.A. Hall, Church Street, on the 27th ult., to consider the present situation in India, to protest against the proposed disfranchisement of Indians in Natal in so far as the Municipal Franchise is concerned, and to re-lodge protests against the Amended Railway Regulations and other measures inimically affecting the Indians in South Africa. The attendance was a record one, which in itself was no doubt a clear indication (says the *Times of Natal*) of the keen interest taken by the local Indians in all matters vitally affecting them. The Indian employees of the City Corporation, and the South African Railways came with a grievance of their own. Mr. Leo. R. Gopaul presided, and Mr. S. P. Naidoo acted as secretary.

The chairman, in the course of his speech, said that the situation in India had reached a crisis, and that the conflagration, caused by want of foresight on the part of the Indian Government, would soon spread and envelope the whole of India, and when that day came—and they all hoped sincerely it would not—it would be a sorry day for England. The Indian Mutiny of 1857 was also caused by one little indiscreet spark. No political struggles, no commercial vicissitudes, no social excitements, no misfortunes caused by plagues, nay, not even heaviest private sorrows have ever caused such excitement, and widespread discontent in India, as the Rowlatt Laws have done within the last fortnight. When the War commenced in 1914, the enemies of the Empire thought that India would revolt against the English rule. For a number of years prior to the War, they set about spreading false and scandalous news regarding India, and they were assisted in this by the revolutionary papers published on the Continent. But, contrary to expectations and true to her pledged words, India stood by England. India sent not only her millions of men to the various theatres of war, but she contributed millions of pounds into the coffers of State. It was thought that immediately after the War, England, grateful for what India had done during the War, would undo the past. When the Montagu-Chelmsford scheme was published it was sincerely and confidently hoped by the whole of India that the great and anxious interest taken by the Prime Minister and other members of the Cabinet in the affairs of India would continue, and it was also thought that the new solicitude to be faithful to neglected and forgotten obligations will be guided by high statesmanship and infallible wisdom. But what did they find? Immediately the armistice was signed the Viceroy appointed a Commission, with Sir Philip Rowlatt as chairman, to enquire into and report upon anarchism and revolution in India, and the result of the report of the Commission was the law which has caused practically an upheaval in India, an upheaval of magnitude unprecedented in the history of India. The Commission consisted of High Court Judges one of whom was an Indian judge. He had no faith in Commissions, and specially in Commissions the members of which were servants of the Crown. When a Commission was presided over by a judge, he thought more about how to repress crimes than about how to avoid crimes and discontent. Crimes are repressed by punishments meted out by judges, and crimes are avoided not by repressive measures, but by wise and just laws, and this function belonged to statesmanship alone. The root of the difficulty was the appointment of men unversed in politics, and further, in the appointment of men who would not oppose the Government. If after a century and a half's British rule in India it was deemed necessary to introduce harsh and repressive measures, setting aside and nullifying the fundamental principles of jurisprudence, then there was something wrong somewhere, either in the people themselves or in the machinery which ruled them. In any case it spoke very little for the wisdom and sagacity of the colonising power of England. If the effect of more

than a century's British rule in India was only discontent, unrest and sedition, then it was time that England withdrew from the field. Proceeding the speaker said that the fault was not in the people, who were according to the admission of more than one Viceroy, most law abiding, but in the bureaucracy which ruled India, and the bureaucracy was due to the shortsightedness of Imperial statesmanship.

Dealing with the question of the municipal franchise, the speaker stated that it was reported in the Press that the Secretary of the Natal Municipal Association had said that he had been advised by the Provincial Secretary that the Provision under which the municipal franchise would be restricted to persons of European descent was an innovation, and if passed by the Provincial Council would in all probability cause the Ordinance to be reserved for the Royal assent. He thought that the attempt to deprive the Indians of existing rights was nothing but spoliation. In any case, although it was difficult to draw a dividing line between the powers of the Provincial Council and the Union Parliament, the former had not the right to pass any legislation discriminating between Europeans and non-Europeans. They could prevent further encroachments upon their rights only by lodging their protests. In regard to the amended railway regulations, he thought it was necessary to affirm their protest. He thought that all the anti-Asiatic legislation was prompted by men who had not the welfare of the Empire at heart. It was reported in the Press that Mr. Gandhi, like Mr. Hertzog and the Sinn Fein leaders, drew his inspiration from the fountain of wilful misrepresentation of the term "self-determination" of the subject peoples. He begged to controvert this assertion. There was no identity in the ideal held by these two leaders. Whilst Mr. Gandhi stood for Imperial connection, Mr. Hertzog was totally against it. All that the Indians wanted was autonomy within the Empire.

RESOLUTIONS

Proposed by the Chairman, seconded by the Secretary and supported by Mr. R. B. Maharaj, the following resolution unanimously passed:—

"That this mass meeting of Maritzburg Indians views with grave alarm the repressive, retrogressive and totally unnecessary enactments recently passed by the Indian Vice-regal Council in the very teeth of the strenuous opposition of both the non-official members of the Council and the Indian nation as a whole, and urges upon the Government of India the desirability, in the interests of peace and goodwill, to forthwith repeal the said enactments. This meeting is further of opinion that the enactments in question gratuitously insult and question the unswerving loyalty of the Indians."

Proposed by Mr. V. C. Naidoo, seconded by Mr. Gaya Singh, the following resolution was unanimously passed:—

"The Indians of Maritzburg, assembled at a mass meeting, while deploring the riots and the loss of life and property caused thereby, approve of and support the passive resistance movement initiated by Mr. M. K. Gandhi in India, and are of the opinion that such movement is the only peaceful method by which the Indians could, without infringing upon the rights of others, bring their just grievances in reference to what is known as the Rowlatt enactments to the notice of the Government of India, the Imperial Government, and humanity as a whole."

Proposed by Mr. Charlie Nulliah, seconded by Mr. Nakan Singh, the following resolution was passed unanimously:—

"Maritzburg Indians, assembled at a mass meeting, respectfully venture to request the Imperial Government in view of the loyalty displayed and the responsible part taken by the multitudinous races of India during the recent struggle between the British Empire and the Central Powers, and further, in the interest of both England and India, to veto the enactments recently passed by the Vice-regal Council."

Proposed by Mr. S. S. Pathe, seconded by Mr. R. A. Maharaj, the following resolution was unanimously passed:

"This mass meeting of the Indian citizens of Maritzburg vehemently protests against the sinister movement of the Natal Municipal Association, as disclosed at the recent conference at Greytown, whereby it is again attempted to surreptitiously disfranchise the Indians, and appeals to the Provincial Council to discountenance what amounts to class legislation."

Proposed by Mr. D. K. Soni, seconded by Mr. N. M. Chand P. Vather, the following resolution was agreed to:

"Maritzburg Indians re-affirm their resolutions of protest against the amended railway regulations which injuriously affect the rights of Indians, and urge upon the Union Government the advisability of repealing

Proposed by Mr. V. C. Naidoo, seconded by Mr. C. Nulliah, and supported by Messrs. F. R. Pillay, P. V. Naiken, T. V. Naidoo and R. B. Maharaj, the following resolution was enthusiastically carried:

"Maritzburg Indians deplore the high cost of living resultant upon the inactivity and laxity exhibited by the Union Government notwithstanding repeated protests and requests of the Indians, in not fixing the price of the necessities of life, and thus prevent undue and scandalous profiteering, and urge upon the Government as a step in the right direction to remove the excise duty on Indian necessities of life."

Proposed by Mr. E. G. David, seconded by Mr. R. M. Moorgass, the following resolution was agreed to:

"That the chairman be authorised to cable resolutions Nos. 1, 2 and 3, and to transmit the other resolutions to proper quarters."

The meeting was very enthusiastic throughout and ended by the singing of the National Anthem.

THE RICE SHORTAGE

Reference has previously been made (says the *Natal Mercury*) to the shortage in the supplies of rice coming forward from India, due to the restrictions imposed by the Indian Government owing to the famine conditions which prevail in various parts of the country. Some little time back an importing firm, being somewhat uneasy regarding the position, took steps to call the Union Government's attention to the fact that their supplies were not coming forward, but received a reply from Capetown that Government understood that indentments were being regularly fulfilled. Correspondence was exchanged with India, and it then became apparent that the Union Government was completely misinformed, and, though it was possible that some old contracts were being fulfilled, indentments recently sent forward were certainly not being carried out. We understand that the position, roughly, is that the normal requirements of South Africa are in the vicinity of 2,400 tons per month, but that, owing to the home shortage, the Indian Government is permitting only a far smaller quantity to be exported. It has allocated 1,000 tons to South Africa for the three months April-June, and a further 5,000 tons for the period July-September, so that for the remainder of the year South Africa will only be getting about a fifth of her normal requirements. The only consoling feature is that local stocks at the present time are reported to be fairly heavy, but, high though the price of this commodity is at present, it is almost certain to soar higher later on, unless some relief can be obtained, and the Indian community, whose staple food it is, will indeed feel the pinch. Unfortunately, the rice crop is reported to be poor throughout the East, so that it is impossible to look for much assistance from other sources of supply. It is not impossible, however, that the Indian Government might be induced to relax its restrictions to some extent, were South Africa's difficulties officially pointed out, and it therefore behoves those who are specially interested in the matter to call Government's attention to it in order that such representations may be made.

THE SITUATION IN INDIA

EXTRACTS FROM REUTERS' REPORTS

London, April 22.—The Press Bureau to-day issued the report of the Viceroy of India on the condition of that country.

Under date April 22, the report says that in the Punjab the Seditious Meetings Act has been extended to the Lyallpur district, in view of the unrest spreading there.

A stranger, known as Bramaharya, had worked up an agitation leading to disturbances at Sangha by openly urging schoolboys to cry "Hurrah for Hindu-Mussulman."

In Bombay and throughout the Presidency all is quiet. Mohammedan feeling is setting against Gandhi.

Gandhi and Horniman have announced a temporary suspension of civil disobedience to the laws. Gandhi confessing that he underrated the forces of evil, has advised his followers to co-operate with the Government. Horniman expressed the opinion that unscrupulous elements, with objects entirely opposed to Satyagraha, had corrupted the movement.

London, April 27.—The situation in the Punjab is officially declared to be well in hand. Many wandering fakirs, who are suspected of spreading false reports, are being arrested, their activity being counteracted by widespread distribution of pamphlets, also by all district officials explaining the scope of the Rowlatt Acts to the ignorant classes.

MR. HORNIMAN ORDERED TO LEAVE

London, April 29.—Reuter, at Bombay, telegraphing on April 26, reports that the Governor of Bombay with the sanction of the Viceroy, has ordered that Mr. Horniman, editor of the *Bombay Chronicle*, who was associated with Gandhi in the passive resistance movement, to leave for England immediately.

London, May 1 (delayed).—The Viceroy of India reports that the Seditious Meetings Act has been extended to Sind. Delhi, Ahmedabad and Bombay are reported quiet. Nine men have been sentenced to transportation for life for a serious assault on an inspector.

BOUNDING OUT THE COLOURED WORKER

The *Pretoria News*, so ably edited by Mr. Vere Stent, makes the following comments on the present industrial unrest as a result of which coloured workers are made to suffer during disputes without deriving any benefit:—

The ugliest manifestation of the existing industrial unrest is the deliberate attempt which is being made by certain Trade Unions to hound the coloured man—for no other reason than because he is coloured—out of industrial life altogether in the Transvaal. In the building trade he has been brought to starvation by the simple process of refusing to admit him to any Trade Union, while also refusing to permit him to work once a strike has been declared. The taxi-cab drivers do not hesitate covertly to threaten any motor-car owner who employs a coloured driver, and continue to demand legislation extending the colour bar to the driving of motors as well as steam engines. The motor drivers allege that they have taken this step in the interests of the returning soldiers, but the HUMBUG of this is apparent when we remember that some thousands of the returning soldiers are coloured men, and that the coloured regiment were distinguished for their gallantry, discipline and good behaviour, which is more than can be said for all our white regiments. These coloured men fought—many of them died—that we in South Africa might be free to live our lives, and earn our living in peace. Are we to reward them by debarring them from pursuing their legitimate occupations?

INDUSTRIALISTS AND SOCIALISTS ON THE COLOUR BAR

At an open air meeting held on May Day in Johannesburg there were two platforms—one for industrialists, and one for the International Socialists. While industrial unity was preached by both sections, divergent views were expressed on a number of subjects. For instance, at the industrialists' platform Mr. Hendricks, assistant secretary of the Mine Workers' Union, said he had learned from Mr. Forrester Brown that there was a great movement in Parliamentary circles in Capetown to remove the colour bar in the Transvaal. If the Government attempted to make such a move, they were going to oppose it tooth and nail. He did not care a hang if it landed them in the Port, but they were going to fight against the removal of the colour bar tooth and nail. The miners were solid on that. They were not going to be degraded to the position of Capetown and Kimberley, where the coloured man reigned supreme, and the white man had to take a back seat.

At the Socialists' platform Mr. Bunting said the working class could not change its programme merely for the colour of a man's skin. Their chance of educating the workers was when they had a great organisation of the workers of South Africa, irrespective of race, colour, creed, or skin. They should be in a position not to smoothe the Chamber of Mines, but to dictate terms. That must be the spirit of the working class in future. It must be a movement which was prepared to identify itself with the movement all over the world not only in Russia, but in Hungary and Bavaria, and with the movement of oppressed people, especially those of dark skins, all over the world.

At the industrialists' meeting a resolution was carried extending fellow greetings to workers in all lands, and expressing the hope that a co-operative system of society, guaranteeing to all workers the full product of their labours, would soon be brought about.

The International Socialists carried a resolution, declaring solidarity with the labouring masses of all lands and acclaiming a proletarian revolution throughout the world.—Reuter.

BOOKS FOR SALE

To be obtained from the *Indian Opinion Press*, Phoenix, Natal. Postal Orders to be made payable at Durban.

We have just received the following books from India. The prices given include cost of postage:—

	Price post free	s.	d.
Mr. Gandhi's Speeches and Writings—1896 to 1917	3	3	
Mrs. Annie Besant—A Sketch of her Life	0	7	
Nation-Building, by Annie Besant	0	7	
Warfare in Ancient India	0	7	

FRIENDS OF INDIA SERIES—Lord Morley, Sir Wm. Wedderburn, Rev. Dr. Miller, Sir Edwin Arnold, Lord Hardinge, Chas. Bradlaugh, Edmund Burke, Lord Minto, Sister Nivedita, Henry Fawcett, John Bright, A. O. Hume, Sir Henry Cotton, Lord Macaulay and Lord Ripon. each 0 7

BIOGRAPHIES OF EMINENT INDIANS

Dadabhai Naoroji, Gopal Krishna Gokhale, Rabindranath Tagore, M. K. Gandhi, Babu Surendranath Banerjee, Rudradin Tyabji, Pandit Madan Mohan Malaviya, The Right Hon. Sayed Amir Ali, H. H. Ghaffarji Rao Gokhale, Sir Sayed Ahmed Khan, H. H. the Aga Khan, Swami Rama Tirth, V. Krishnaswami Aiyar, Kristo Das Pal, Dewan C. Rangachari, Rao Bahadur R. N. Madhokar, W. O. Bonserjee, A. M. Bose, Behanji M. Malabari, Ravi Varma, Lala Lajpat Rai, Kashinath Primbak Telang, Swami Dayanand Saraswati, Mrs. Sarojini Naidu, Swami Vivekananda, Toru Dutt, Ishwar Chandra Vidyasagar, Sir Salar Jung, V. P. Madhava Rao, D. E. Wacha, Sri Ramakrishna Paramahansa, Sir Pherozeshah Mehta, Bahintulla Mohammed Syani, Dr. Rashid Behari Ghose, Nawab Mohsin-ul-Mulk, Sir C. Sankaran Nair, Lal Mohun Ghose, Raja Ram Mohan Roy	each	0	7
New Indian Tales		0	7
The Story of the Raja of Appaji		0	7
Tales of Komati Wit and Wisdom		0	7
Tales of Tamil Legends		0	7
Tales of Mariada Raman		0	7

Price, post paid

The Son-in-Law Ahimsa	0	7
Maitreyi	0	7
Tales of Raja Bibal	0	7
Essentials of Hinduism	1	18
Aspects of the Vedanta	1	8
Glimpses of the Orient To-day, by Saint Nihal Singh	2	3
Indian Industrial and Economic Problems, by Prof. K. S. K. S.	3	3
Essays on Indian Economics, by Ranade	4	4
Sri Sankaracharya	1	75
Sri Ramana Maharshi	1	75
Essays on National Idealism, by Dr. C. S. Sankaranarayanan	2	10
The Indian National Congress, its Origin and Growth	2	10
Speeches of John Morley	3	25
Sri Sankara's Select Works	3	3
The Life and Teachings of Buddha	1	7
Sri Madhwaracharya	1	7
Vaishnavite Reformers of India	3	25
The Governance of India, by Govinda Das	6	4
India's Untouchable Saints	10	10
Hindu Psalms and Hymns	0	7
Aggressive Hinduism	0	44
Gokhale's Speeches	0	16
Dadabhai Naoroji's Speeches	16	16
Vivekananda's Speeches	4	7
King George's Speeches	12	2
Ten Tamil Saints	1	75
For India's Uplift, by Annie Besant	3	3
Speeches on Indian Questions, by Mr. Montague	3	3
The Indian Remains, by G. A. Natesan	4	10
Commentary on the Bhagavad Gita, by R. V. Khedkar	1	1
Peeps at Many Lands, with 12 coloured plates—Ceylon, Siam, Burma, Home Life in India	4	10
Bhagavad Gita—Mrs. Besant's Translation	0	58
Life of M. K. Gandhi (in Tamil)	1	8
(in Hindi)		
Mahomed "The Great Arabian," by Meredith Townsend		
Stories and Sayings of India, Ceylon and Burma		
From Colombo to Almora: Lectures by Swami Vivekananda		
From Colombo to Almora		
Essays in Indian Art, Industry and Education by E. B. Havell		

FOR SALE

"Indian Opinion" Supplements

We have the following supplements on art paper for sale at one shilling per dozen, post free:—

The Hon. Dadabhai Naoroji, Mr. V. A. Chettiar (Chairman, Tamil Benefit Society of Johannesburg), Mr. Budree (Vice-President of the Transvaal Indian Association), The Late Mr. Narayanasamy, South African Indian Stretcher-Bearer Company, Hon. Mr. Gokhale's visit, taken at Heidelberg station, Mr. H. H. Raj R.A. (Hon. Principal D. A. V. College, President Lahore Arya Samaj), Mr. Ismail Abdul Kadir Bawazoor, Mr. Omar Hiji Amod Johari, Mr. Joseph Royceppan B.A. (A Natal born Graduate Passive Resister), Mr. Royceppan (A. B. B. Harker), Indian Volunteer Stretcher-Bearer Corps, Three Transvaal ladies as passive resisters (Mrs. Sivprasad, Miss Minnatjee and Mrs. Somar), Mr. Ameeruddin Fajandar, Mrs. Sheikh Mehdi, Asiatic Ordinance (A Chess play Cartoon) India's Great Loyalty (Cartoon), The Late Sir Pherozeshah Mehta, Mr. Ratan J. Tata, Mrs. R. M. Sodha, Sir William Wedderburn, Bt., Pioneer Seniors of Tolstoy Farm, The Late Count Leo Tolstoy, The Late Rev. Joseph J. Duke, The Late Mr. S. Nagappan, The Right Hon. Lord Amthill, G.C.I.E., The Triumphal Arch outside Park Station (Mr. Gokhale's Visit), Shri Sanyasi Swami Shankaranand, Mr. Sorabji Shapurji of Adajan, Hanifa Bibi, H. H. the Amir of Afghanistan, Mr. Kallenbach, Mr. Kallenbach as seen walking from the Tolstoy Farm to Johannesburg, Mr. Henry S. L. Polak, Picnic Party at Tolstoy Farm, The Late Mr. M. H. Nazar, Shri Gopal Lal Hindu Temple, Verulam, The Late Miss Valliamah Moodaliar, Sons of the Empire (Indian Soldiers), The 60 Indians Deported to India by the Transvaal Government, The Indian Monument in Johannesburg, The Late Mr. Hajeer Hossen Dawood, Indian Merchants who suffered imprisonment at Standerton, Babu Rabindranath Tagore, The Late Hon. G. K. Gokhale, C.I.E., Right Hon. Syed Ameer Ali, C.I.E., Sir Benjamin Robertson and Staff, Some of the Addresses presented to The Hon. Mr. Gokhale, Veredodorp Properties, The Late Mr. Abdoolah Ladij Adam, Indian Strikers in Durban, (Three Pictures).

Printed and Published by Manilal M. Gandhi at Phoenix Settlement, Phoenix, Natal.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તક ૧૭ મું.

ફીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૬ મે ૧૯૧૯.

અંક ૧૮

નોંધ અને સમાચાર

મારચ તા. ૩૦મીએ દિલ્હીમાં થયેલા રમખાણનો જે ટુક હેવાલ આપણને રૂઢ મારેલો મળ્યો, હોતો તે સંબંધમાં સત્ય હકીકત શું હતી તેના હોદ્દથી આવેલી છેલ્લી રૂપાલમાં કચ્છારસીક હેવાલ અમારી પાસે આવેલો છે એ હેવાલ મહાત્માશ્રી મુનશીરામ જેઓ હવે સ્વામી શ્રાવધાનદ તરીકે ઓળખાય છે તેઓના હાથથી લખાયેલો છે અને રૂટર આવેલા હેવાલ કરતાં ભુલોળ આશ્વાસ આપનારો છે. એ હેવાલ અમે આપતા અંકમાં આપવાની વિમેદ રાખીએ છીએ.

હોદ્દથી આવેલા છેલ્લા ખબરો ઉપરથી જણાય છે કે નામદાર મહમદ અલી જીલ્લાએ તેમજ રાંડીત મદન મોહન માલવીયાએ વાઘસરોયની ધારા સલાની પોતાની બેઠકોનું રાજીનામું આપી દીધું છે.

ડરબન શહેરની બહાર એપીરોગો પી એક હરખીનાલ બોલનારને જગ્યા મેળવવાની થયેલી હાથપાસ્તના સંબંધમાં ટીકા કરતાં 'નાટાલ મરકુરી' નો આપણો જાણીતો ભાષાંતર 'આદવાસી' પોતે ક્રિકેટ સ્પીતાલને વારંતે બેઠેલી જગ્યાનું પ્રથમ વર્ણન કીધા બાદ જણાવે છે કે : પછી મેં મેવીલના હિંદીઓના લેતામાં પ્રવેશ કીધો. સાં પુરતા ચાર માણસો પછુ ન રહી શકે તેવી કોટડીઓમાં દસ માણસો રહેતા હતાં. જગ્યા સાફ હતી એટલું તો મારું કહેવું જ નોંધેલું પછુ વિચર કરો કે જો સાં રોગ ફાટી નીકળે તો શી દશા થાય? અને વળી આ બંધોલમાં રહેનારા શેકિ હમેશાં ડરબનમાં કામ કરવા આવે અને ગોરાઓના ઓકરાઓને સંભાળે, ખાવાનું પકાવે, કપડાં ધુવે અને આપણી ચુસ્તવચ્છ બરેલી સુધરેલી જીન્ડગીને લગતાં બીજા હજારો કામો કરે. લય હાથત જ છે એમાં તો ના પાડી શકાય તેમ છે જ નહિ. તેથી જે જમીન કાઉન્સિલ લેવા ધારે છે તેના એક ભાગમાં હિંદીઓને માટે એક નમુનેદાર ગામડું કરવાની કાઉન્સિલર ફરેન્ડાઇસના મતની સાથે હું ધણીજ દિલસોજી ધરાવું છું. કોરપોરેશને નેટીવોને માટે એક ગામડું બનાવ્યું છે. તેવીજ રીતે હિંદીઓને માટે પણ કેમ ન કરે? વળી જો તે નવી જમીન ઉપર સ્થાપવામાં આવે તો તેઓ બાગ-બગીચા પછુ બનાવી શકે અને સાફ જીવન ગાળી શકે. તેઓની વસ્તમાન પરિસ્થિતિ તો આજુ નીક તંદુરસ્તીની જરૂરીયાતોને નામોશી લગાડનારી છે.

હિંદીઓને માટે 'ગામડું' બનાવવાની આ બધી વાતો છે. પરંતુ જો તેને અમલમાં મુકવામાં આવે તો તેનું પરિણામ એજ આવે કે જેવી રીતે નેટીવોને પોતાને મા રખાએલા 'ગામડાં' માંજ રહેવાની ફરજ પાડવામાં આવે છે તેવીજ રીતે આવી બાતનું એક "લેકેશન" સ્થાપી વખત બતાવે સમજા હિંદીઓને પણ એ લેકેશનમાં ધકેલી મુકવાના પ્રયાસો

થાય અને તેને પરિણમે તેઓ જે શહેરીઓ તરીકેના હોય આજે ભોગવે છે તે તેઓની પાસેથી છીનવી લેવામાં આવે.

રોલેટ બીકના સંબંધમાં 'હેરલ્ડ' પત્ર લખે છે કે :— શું આપણા રાજકર્તાઓ એટલું પછુ કદી નહિ શીખી શકે કે બળભેરી અને સલાહ એ બંને સાથે કદી થઇ શકેજ નહિ; અને આપરલે-કની હાલની સ્થિતિનું કારણ પછુ વંચ પરપરા ઉતરતી આવેલી સરકારોએ ધુન્ધાથી અમલ નહિ ચલાવ્યો એજ છે? હિંદી ૩૦ કરોડ મનુષ્ય જાતીની વસ્તીમાં, હોડા અસતોષ ધણીજ અડધી ફેલાતો જાય છે એ દેશમાં આગેવાની ધરાવતા ધણા માણસો મહાન સુધાગઓ મેળવવાને ઇતેન્નર છે. પરંતુ કંઈક આડે આવે છે. અમને લાગે છે કે સ્થાપિત ખીડીશ લાભો આડે આવે છે. હિંદમાં ૧૧ જેવીથી કદાચ આ બળવાન ઇતેન્નર-દારોને કાબુકે લાભ થશે. પછુ ખીડીશ પ્રજા અને હિંદી રાષ્ટ્રવાદીઓને તો નામોશી અને ગેરલાભ સિવાય બીજું કંઈજ નહિ મળે. અમને હિમેદ ૨ કે મજુર પક્ષની પાલમિન્ટની અંદરની તેમજ બહારની હોલચાલ આ બુલમી કાપદા જેવી લેવાની સરકારને ફરજ પાડશે અને હિંદને બોલવાની સ્વતંત્રતા અને જાપાનાની સ્વતંત્રતાના સંપુરણ હોડા આપવામાં આવશે અને સઉથી પછુ વધારે આત્મનિશ્ચયનો હક કે જેને ખાતર હિંદના તનુજોએ યુરોપમાં અને એશીયામાં લડીને જન આપ્યા છે એ આપવામાં આવશે.

પોએસ્ટરમથી રૂટરનો તાર જણાવે છે કે લીન્ડેકવીસ ડરીફ્ટ ખાતે મળેલી એક ખીડીગમાં કય ભાષા બોલનારા સાઉથ આફ્રિકનોએ નીચે પ્રમાણેના કાવ પસાર કીધો હતો : "અમે માનીએ છીએ કે મુસલમાન દિહી વેપારી વરમ ધણીજ જોખમ ભરેલો છે અને ભવિષ્યમાં વધારે જોખમ ભરેલો થશે. અમે અમારા સાઉથ આફ્રિકન ખીરાદરોને એશીયાટીક શેકોની દુકાનોનો બહિસ્કાર કરવામાં સામેલ થવાનું કહીએ છીએ અને સરકારને ખીડીશનો ધડી મોકલવા અમેને સલાહ અપવા અને આ જોખમ દુર કરવને જે કંઈ પગલાં લેવાં ધટે તેમાં અમેને મદદ કરવા કહીએ છીએ. પાસના કાયદાને સામાન્ય રૂપ આપવાનું અને નેટીવ અને કલરડ કેઓને પોતાની ચોખ્ખુ જગ્યાઓએ રાખવામાં આવે તેટલા ખાતર વધુ પોલીસો નીમવાનું સરકારને ખીડીશન કરવામાં અમે અમારા સાઉથ આફ્રિકન ખીરાદરોની મદદ માગવાની અમારી ફરજ સમજીએ છીએ સોશીયલીસ્ટો (સમષ્ટીવાદીઓ) ના અગેવાનોને દ્વંશનિકાલ કરવાની સરકારને અરજ કરવાની અમે અલંત અમલતા જોઇએ છીએ અને આ દેશમાં બોલશેવીઝમનો ઉપદેશ નહિ થવા દેવાનું સરકારને પૂરીસન કરવામાં અમેને મદદ કરવાની અમારા સાઉથ આફ્રિકન ખીરાદરોને અમે યાચના કરીએ છીએ."

નારાયણા રાજવણી ખાતાં એ ડરખાનની મારપોરેસન પાસેથી હમણાની કોરલામણ રફીટ ઇન્ડિઅન સ્કુલની પાસે એક જમીનનો હુકો દિહીએને માટે બીજી એક રાજા ખોલવાને લીધો છે.

ડરખાનની ટાઉન કમિનિસ્ટીની ચારકસ એન્ડ એસ્ટેટસ કમીટીએ દિહીએનું પુટખોલનું મેદાન સુધારના ઉપર પા ૪૦૦ નો ખર્ચ કરવાની બલામણ કરી છે. ડરખાન અને ડીસ્ટ્રીક્ટ ઇન્ડિઅન પુટખોલ એસોસીએશને ૧૯૧૫ માં કરેલી માગણી ઉપરથી આ પ્રથમ પગલું લેવાયું છે. અને ટાઉન કમિનિસ્ટીને આ બલામણ કરવા ઉપરાંત એ કમીટીએ મજબૂર એસો એશનને કંઈ પણ વધારે કહેવું હોય તો એસોસીએશનના ડેપુટીએશને મોકલવા જણાવ્યું છે. દિહી સ્પોર્ટસમેનેને આ પ્રમાણે દાદ આપવામાં આવી છે એ પણ ખુશી થવા જેવું છે.

ડરખાનથી મીયુત અમારામાં મહારાજ લખી જણાવે છે કે : મહાન આપતિઓમાં ઇશ્વર પ્રથેના રૂપ ઉપચાર આસ્તિક શ્રુદિવાળી આર્યપ્રજામાં સુપ્રસિદ્ધ છે. દિંદુ ધરમ સાથે અને પ્રસિદ્ધ સંત સાધુ મહાત્માઓ પણ એ કથનને હરેરા પીટાવી એધે છે. સમગ્ર હિંદમાં રાહિલેટ બીજે મહા શોક ફેલાયો છે. પ્રભુ દેશભક્ત મહાત્મા ગાંધીજીના પવિત્ર કાર્યમાં વિજય આપે અને રાહિલેટ બીજ નાશ કરવા—પાણુ ખેતી લેવા ઇશ્વર સરકારને સન્મતિ બહે. આ વિષયમાં પ્રભુ પ્રાર્થના કરવા ડરખાન ડીપોરેસ બી લક્ષ્મી નારાયણના પ્રદિરે તા: ૧૧ રવિવારે સાંજના આર વાખતે સમસ્ત સનાતન મર્યાદા જાણનાર સુજનોએ ઉપરના સમયે જરૂર પધારવું. ઇશ્વરનો મહિમા અગાધ છે. પ્રભુ દીનદયાળ અને મર્મ ગ્રાંજન છે.

“ઇન્ડિયન ઓપીનીયન”

ચક્રકાર, તા: ૬ મે સન ૧૯૧૯.

એલા માસ દરમિયાન હિંદુસ્તાનમાં ચાલી રહેલી કત્યામહત્તી લડતના વિષયને જુદા જુદા રીતે રજાનીક અગ્રેણ છાપા તેમજ અકનારીક છાપાઓએ અમ ઓની વલણ લેખોમાં સ્થાન આપ્યું છે. પરંતુ લડતનું ખરું કારણ શું છે તેને વિશે લગભગ સઘળા છાપાઓ અખાડા કરી ચકા છે. તેઓએ પોતાની ટીકાઓ રૂટ તરફથી આવેલા સેરકાર પક્ષના એક તરફી અને ટૂંક ખમરો ઉપરથી મૂકી કાઢી છે. એક શાંતમાં શાંત શહેરીની પણ ખોલવાની અને હીલચાલ કરવાની સ્વતંત્રતાનો સફતર નાશ કરનારા બે રાક્ષસી બીજાની સામે આ સઘળા પોકાર થઈ રહેલો છે એ વાત તેઓ કશું કરતાજ નથી. આ રીલેટ બીજાને કેવળ જેઓ લખકર બળપ્રાપ્તોરો હશે તેઓની સામેજ ઉપયોગ કરવામાં આવશે અને બીજાઓને એ લાગુ નહીં પડે એવી હિંદના રાજ્યકર્તાઓએ આપેલી ખાત્રી વિશ્વાસ રાખવા યોગ્ય છે, અને હિંદનો કેળવાયલો વરમ જે સઘળા ધાંધળ મચાવી રહેલો છે એ તરફ સહીસલામતી થી આંખમીચામણા કરી શકાય છે એવી તેઓની માન્યતા છે. વળી વાઇસરોયની ધારાસભાના એન. મી. એમ. એ. મીણા, એન. મી. સરમા અને એન. પડીત મદન મેહન માણવીવા જેવા સભ્યોને પણ જમારે એવું લાગ્યું છે કે અધુનિક કાળમાં કંઈ પણ દેશમાં થયા નથી એવા જુલમી કાયદાને હિંદની સરકાર સરકારી બહુમતીથી ધારાસભામાંથી

પસાર કરી દઈ શકે સારે તેઓનાથી પોતાની બેઠકા કહી માનથી સાંચી શકાય નહિ; અને તે કારણથી તેઓએ પોતાની બેઠકાના રાજવામાં આવી લીધાં છે. એ પણ તેઓને મન કરી ગણતરીની વાત નથી. આ સઘળું, આ કાયદાઓની સામે વરતલી લોકલાગણી વિષે રૂટના તારાએ કશું જણાવ્યું નથી તેમજ અમારા લાઈબ્રેરો હિંદુસ્તાનના છાપાઓ કે જે રીલેટ બીજાની સામે આખા દેશ ઉઘાવેલા મહાન પોકારની વીગતોથી ભરપૂર છે તે વાંચતા નથી; એ જોતાં રીલેટ દરજે દરજુબર કરી શકાય તેવું છે. પરંતુ એટલું છતાં ડરખાનમાં પ્રગટ થતા અમારા લાઈબ્રેરો ‘ઈન્ડિયન રીવિયુ’ પત્રના અધિપતિએ—તો મી. ગાંધી એ બહાર પાડેલું બહેરનામું વાંચ્યું જણાય છે. અને તેમાંથી ટાંચણ પણ કરેલું છે. પરંતુ તેનો ઉપયોગ એવુંજ અતાવવાને કરેલો છે કે આ રીલેટ બીજા સામેની હીલચાલનો ઉદ્દેશ બીજો કરાજ નથી પણ હિંદમાંના છાંટીશ અમલને પરાણે નાણુ કરવાનો છે. વળી એ દલીલને મજબૂતી આપવાને એ પત્રે એક સ્થાનિક હિંદી છાપામાંથી ઉતારો લીધો છે ‘ઈન્ડિયન રીવિયુ’ જેવા પત્રો આવી બાબતો વિષે સ્થાનિક હિંદી પત્રોના અભિપ્રયો ઉપરથી પોતાનો મત બાંધી લે એ શોચનીય છે. આ સંબંધમાં ખરો અભિપ્રાય બાંધવાને માટે અમારા લાઈબ્રેરો પત્રોએ પ્રથમ હિંદના અધિપતિએ અને આગેવાનો આ જુલમી બીજાને વિષે શું કહે છે એ જોવું ઘટે છે. અમારા પોતાનાં તેમજ બીજાં સ્થાનિક પત્રોની માત્ર ટીકાઓ વાંચીને જેઓએ પોતાના પાકા મત દર્શાવી દેવા જોઈએ નહિ. દક્ષિણ આફ્રિકાની હિંદી કોમને લગતી બાબતોમાં અમે પ્રમાણ રૂપ હોવાનો ખેશક દાવો કરીએ છીએ જમારે હિંદી સરકારને લગતી બાબતોમાં એ દાવો અમે કરી શકતા નથી. અમે જે કંઈ પણ મત દર્શાવીએ છીએ તે એજ સિદ્ધાંતને ટેકા આપનારો હોય છે કે જે સિદ્ધાંતો આખી દુનીયાને સમાન રીતે લાગુ પડતા હોય છે. રીલેટ કાયદાઓ જુલમી અને અન્યાયી છે. મી. ગાંધી કહે છે કે “રીલેટ કાયદાની સામે થવામાં સલામતીઓએ તે કાયદામાં સમાવેલા અને એક ચિન્હરૂપે દેખાતા ત્રાસ પ્રવરતનના આચયની સામે થવાનું છે.” અમે એ કશું કરીએ છીએ. આજે તેની સામે હિંદમાં જબીર લડત ચાલી રહી છે. આ પ્રમાણે જમારે હકીકતમાં હિંદીઓ પોતાની સ્વતંત્રતાની ચતી છુટ ની સામે વાંધો ઉઠાવી રહ્યા છે સારે અત્રેના છાપાઓ જરમન કાવનાં અને હોમરલની વાતો સા આધારે કરી રહ્યા છે એ સમજી શકાતું નથી. એમ કરવામાં તેઓનો સલ હકીકતને ઠાંકી દેવાનોજ ખરાદો હોય એવું માલુમ પડે છે. રીલેટ બીજા આખા હિંદુસ્તાનને લાગુ પ્રાપ્તવાને માટેજ વડાપ્રા છે એટલું તો ચોક્કસ જ છે. અને હિંદ સંરક્ષણના અને અખાનાના કાયદાના છુરા અનુલવ પછી સરકાર પોતાને મળેલી સલામતોને કેવો ઉપયોગ કરે છે એ વીધે હિંદનો શોકો સારી રીતે જાણકાર હોવાજ જોઈએ. તો પછી હિંદ ની ખુશરુકસીના માહીતગાર હિંદીઓ ઉપર તેઓની માહીતી બદલ વીસ્વાસ રાખવામાં કેમ ન આવે. આટલા વરસોના અનુભવ અને જ્ઞાન પછી જુના જમાનાની ત્રાસદાયક રાજ્ય પધ્ધતિ છીટીકના તાજાના એક મુલકમાં કાંપલ કરવામ આવે અને લોકલાગણીને કંઈ પણ દાદ આપ્યા સિવાય તેઓ ની સામે રાક્ષસી કાયદાઓ મહાય એવી આશા લેશ પણ રાખી શકાય નહીં. અને જો એવું થાય તો એવી રાજનીતી ની સામે થવાની અને તેને નાણુ કરવાની મનુષ્ય માનની રૂજ છે.

પ્રથમ મેલાના કામચલાઉ જાણીતું હતું કે વિદેશી રિપરિ
મશીન બારીક થઈ પડેલી છે અને વિદેશી સરકારની આગમ્યેથી
પ્રાપરવાની સંકેતની ખામીને લીધે એ મોટી આમ સળગી ઉઠી
છે તે લશ્કરી થોડી યુદ્ધમાં સમરત હેતુમાં ફરી વળશે. અને
જ્યારે એ દિવસ આવશે—આપણે અવગણ્યની ઉપજોએ જોએ
કે એ દિવસ કે આવે—હાથે ઉઠાડીને વાતે ચોક્કસ રિપરિ
મશ પડશે. ૧૮૫૭નો બળનો પશુ એક અતિ મુશ્કેલ વસ્તુ પાછી
જાય છે તેટલે જોઈ પશુ રાજદ્વારી લડતોએ, મરજીએ કે મહાન
ખાનગી આફતોથી પશુ હિંદમાં એટલે બસ તોય અને અસાંતિ
નથી થઈ કે એટલી વોલેટ કાવડાથી ઉલ્લા પડે દિવસમાં થઈ
છે. ૧૮૫૪માં જ્યારે યુદ્ધ થઈ ગયું હતું અને યુદ્ધના કલ્પના
કરમને એમ માનતા હતા હિંદુસ્તાન એક જ અમલની હાથે
બળવો કરશે. યુદ્ધ પહેલાં કેટલાક વરસો મુખી તેઓએ હિંદને
વિશે જોડી ખખડે ફેલાવી અને તેમાં રાજ્યકાન્તિ કર જાખમોએ
તેઓને મદદ કરી. પરંતુ તેઓની આસાઓની વિરુદ્ધ હિંદ
ચોતાતા વચનને લગતી રહુ અને ઉપર મુખી ઇન્સાંની મદદ
ઉભું રહ્યું. હિંદે યુદ્ધમાં માત્ર માણસોની જ મદદ નહિ કરી
પશુ કરોડો પાઉંડો પશુ આખ્યા એવું માનવામાં આવતું
હતું કે હિંદે યુદ્ધ કરવાના કરેલી આ અલ્પની ઇન્સાં કર
જુઓ, અને સુતકાળના વ્યવહારોને બદલે ઉપકારમાં વાળો.
મોન્ટેગ્યુ એકાદર યોજના પ્રસિદ્ધ થઈ હાથે આખ્યા હિંદ સરકારી
એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે મુખી પ્રધાન અને કેબીનેટના
અન્ય સભ્યો હિંદની બાળતોયાં એ ઇન્ટેલરિથી લાગ લેવા લાગ્યા
છે તે કામચલાઉ અને એમ વસ્તુ મનાયું હતું કે બેરકારીથી
લાઈ દેવાઓની અને સુલાઈ બેચેલી કરને તરફ પ્રમાણિક રહેવાની
નવીન ઉત્ક્રાંતિને અલગ રહાપશુ અને રાજકુશળતાથી અલગ
વધારવામાં આવશે. પરંતુ તેને બદલે આપણે શું નેહએ જોએ ?
આરમીડીસ ઉપર જેવી સહી થઈ કે તાબડોલ હિંદમાં રાજ-
દ્વાર અને રાજકાન્તિ કર હીલવાયો સંબંધી તપાસ ચલાવવાને
વાઈસરોયે સર ફીલીપ મેલેના પ્રચુરપણા હેઠળ એક કમીશન
નીમ્યું અને એ કમીશનના રીપોર્ટના પરિણામે એવો કાલો
જાખલ કરશે કે જેથી લગભગ આખું હિંદ બળભળી ઉઠ્યું છે.
અને એ બળભળાઈ એવો ચોય છે કે જેવો હિંદના ઇતિહાસમાં
કદી જાણવામાં આવ્યો નથી. કમીશન હાઈ કોર્ટના જડનેનું
બનેલું હતું કે એમાં એક હિંદી જડલ હતા. તેમને એ કમીશનમાં
અને ખાસ કરીને એ તાજના નોકરેલું બનેલું હતું. તેમાં બહો
તકિ હતી. એક કમીશનનું પ્રમુખપદ જ્યારે જડલ થયે છે હાથે
તેડુંબાં જેવી રીતે દબાવી દેવા તેને વિચાર કરે છે અને નહિ
કે તેને અને અસંતોષને અટકાવવાને. મુન્દાઓ બળભેરીના
કાવડાથી અલગ થકતા નથી પરંતુ ઉડાપશુ જાણેલા અને ઇન્સાં
કાવડાથી આડે છે. અને એ કામ માત્ર મુશ્કિલથી જ થઈ
સકે છે. આ મુશ્કિલનું મુખ્ય કારણ એ છે કે જેલે રાજદ્વારી
આખતોમાં કુશળ નહિ હતા તેવા અને તેમાં ખાસ કરીને જેલો
સરકારની વિરુદ્ધ બચલ નહિ તેવા માણસોની નીમણું કરવામાં
આવી હતી. હિંદમાં હોલ સહકાના બીટીઅલ અમલ પડી અલગ
જુલમી કાલો અને જાલમ મુલ સિદ્ધતિનું ખૂબ કરના લગ
કાલો દાખલ કરવાની જરૂર થઈ છે એ લાગતી આવે છે કે
કોઈક જગ્યાએ ગંભીર ખામી રહેલી છે. ચાલે એ ખામી
લોહમાં હોય અને નહિ તો લોહ ઉપર રાજ્ય ચલાવનાર તંત્રમાં
હોય. જતાં એ ઉપરથી એટલું તો સ્પષ્ટ છે કે દેશને કાર
જાર અલગવાના ઇન્સાંના રહાપશુ અને ચતુરાઈને આ અમાલ
મલોલ જામળો પ્રાર્થના આપે છે. એ હિંદમાં સહકા ઉપરના
બીટીઅલ અલગની અસર માત્ર અસંતોષ, અસાંતિ અને ચીતર
ફેલાવાવી જ થઈ હોય તો બેટર એ છે કે ઇન્સાંને હવે એ
મુશ્કેલી દુર કરી જવું. આજળ ચાલતાં લાખસાદે જાણીતું કે
અલગ લોય કદી ચાલ્ય તેમ જની ઉપર હીંદીએ સહ કરતાં
જ્યારે વધારે છે એવું એક કરતાં વધારે વાઈસરોય કલ્પ કરી
ગયા છે. પરંતુ ખરો હાથ તો હિંદમાં રાજ કરતી બ્યુરોક્રેસીને
છે અને એ બ્યુરોક્રેસીનું કારણ શાકી રાજકુશળતાની ખામી છે.

પટે. એ પેશ્વેજીને રાહતજી ભેઈલી હોય તો તેઓનાજ હાથમાં છે. અને તે એ કે તેઓએ હવે હાથથી અને રાહત નજી મળે તો તે લાઈનમાં ન જડે. એ હિવાજ બીજે ઉપાય નથી.
લી. એક હિંદી.

વિવિધ સમાચાર

—પેરીસથી રૂટર જણાવે છે કે 'દે મેડીન' એવું અનુમાન કરે છે કે જાપાન જો પોતાની માગણી સ્વીકારાશે નહિ તો તે સુલેહની પરિપક્વતાથી નીકળી જશે અને જો ફાલફારમાં જાતીય સરખાપણાનો સિદ્ધાંત ફાખલ કરવામાં નહિ આવે તો તે (લીગ ઓફ નેશન્સ પ્રજાઓના સંઘમાં) ગણાશે નહિ.

—રૂટર જણાવે છે કે ચા સ્વીવારે લંડનમાં આઈ ઈય બરફ પડ્યો હતો. રેલવે અને ગાડીઓ છેકજ ખંધ પડી ગઈ હતી અને હજારો ટેલીફોન અને ટેલીગ્રાફના તારો તુટી પડ્યા હતા. ખેતરો અને ઢોરોને પણ ભયંકર નુકસાની થઈ છે એવો ભય રાખવામાં આવે છે. બીજો તાર જણાવે છે કે બરફ પડનાથી ચોરોને ફાવતું થયું પડ્યું હતું તેઓ ઓસ્ટ્રેલીયા હાઉસમાં ખાતર પાડી એક હજાર આઈસના વગનની ચાંદી જે ખારીમાં દોખાવ માટે રાખવામાં આવી હતી તે ઉચ્છેદી ગયા હતા.

—રૂટરનો અખરપત્રી સીમલાથી જણાવે છે કે એડમીરલ જે લીકા અને તેનો સ્ટાફ એપ્રિલ તા. ૨૪ મીએ લાં પહેંચી ગયા છે તેઓના માનમાં યુનાઇટેડ સર્વિસીઝ કલેજમાં ખાણું આપશે.

—લંડનના 'ધી ટાઇમ્સ' નો સીમલાનો અખરપત્રી જણાવે છે કે અફઘાનીસ્તાનના મરહુમ અમીરની ગાદીનો વારસ નસરુલ્લા ખાનને નામદાર અમીરનું ખન કરવાની ઉચ્છેદથી કરવા બદલ કાબુલ ખોતે પકડમાં આવ્યો છે અને જાનની મરતની ફેદની સજા કરવામાં આવી છે. ખરે ખુની જે અફઘાનમાં પલટણોએ એક મુખ્ય સરદાર હતો તેને ફાંસી ફેરામાં આવી છે.

—એક હિંદીને દારૂ આપવાના મુન્દા માટે ડરખાસ્તમાં એક ગોરાને પાઉન્ડ ૧૦૦ ના દડ અથવા બે વરસની કેટલી સજા થયે હતી.

—જોહાનીસબર્ગથી રૂટરના તા. ૧૬ની તાર ઉપરથી જણાય છે કે તે દિવસે જોહાનીસબર્ગમાં નેટીવોએ ઘણી જગ્યાએ મીટિંગ લરી હતી. જેમાં નેટીવોના પાસના કાયદાની સામે સલામત કરમતી અને નેટીવ હડતાલ પાડવાની હિમાયત કરનારાં ભાષણો થયાં હતાં.

—પાર્ટ એલીઝાબેથથી મી. જી. વેલ્ચ જોર્જીટી તરુથી શી. ૧૦ સલામત આશ્રમ (અર્થેલાવાઈ) માટે અને ધ. એ. પ્રેસ માટે શી. ૧૦; મળી પા. ૧ ની રકમ અમારી ઉપર મોકલવામાં આવી છે. જેનો અમે આભાર સાથે સ્વીકાર કરીએ છીએ.

લેખકોને જવાબ

મી. તારજી માધવભાઈ—બીજી અગત્યની બાબતોન લીધે તમારું લખાણ મુલતવી રહ્યું છે.

શ્રી. મુ. હિંદુ મીડીના સેક્રેટરી—તમારો રીપોર્ટ આવતા અંકમાં મી. એ. એમ. સોલવા (ઈલેન્ડસકોપ)—તમારું લખાણ છાપી શકતા નથી.

કુકાળ ફન્ડ

ઉપલા ફન્ડમાં આશુ અનાડિયામાં નીચેની રકમ મળી છે:—મી. જી. વેલ્ચ જોર્જીટી (પાર્ટ એલીઝાબેથ) શી. ૧૫.

રીટલ બીઝનેસનું ટેન્ડરથી વેચાણ

મરહુમ મહમદ અબ્દુલ કાદરની એસ્ટેટ

ઉપલી એસ્ટેટનું હોલસેલ અને રીટલ બીઝનેસ લાઈસેન્સ સ્ટોકહોમ-ડેડ, ફીડિન્સ અને ગુડવીલ સહીત ખરીદીને માટે નીચે સહી કરનાર તા. ૧૨ ૧૯૧૬ સોમવાર સુધી ટેન્ડરો સ્વીકારશે, હાલનો સ્ટોક પા. ૧૦૦૦ ઉપરની કિંમતનો છે તે લેડરમીશમાં રેલવે સ્ટેશનની નજીક આલબરટ સ્ટ્રીટમાં આવેલા મકાનમાં કોઈ પણ વખતે જોઈ શકાશે. જે મકાનના લીસની જોડણી મકાનના માલિક સાથે થઈ શકશે. સારા ખરીદનારને માર્ક થોમ્સ ખાત્રી સાથે સહેલી શરતો રાખવામાં આવશે. બારે કરીને બારેમાં બારેજ ટેન્ડરો સ્વીકારશે નહિ.

ઈ. આર. સેલીનસન.

એક્ટેક્યુટરનો એટરની.

બોક્સ ૨૮, લેડરમીય.

૧૫ એપ્રિલ, ૧૯૧૬.

મરહુમ એચ. ગુલામ આમદની એસ્ટેટ.

ઉપલી એસ્ટેટની માલમતા સ્ટોક ઈન ટ્રેડ, રીટલ લાઈસેન્સ વિ. ની ખરીદીને માટે નીચે સહી કરનાર શુક્રવાર તા. ૨૩ મી બપોર સુધી ટેન્ડરો સ્વીકારશે. માલ પાઉન્ડ ૮૦૦ ની કિંમતનો લેડરમીશમાં રેલવે સ્ટેશનની નજીક આલબરટ સ્ટ્રીટમાં આવેલા મકાનમાં કોઈ પણ વખતે જોઈ શકાશે. સારા ખરીદનારને માર્ક થોમ્સ ખાત્રી સાથે સહેલી શરતો રાખવામાં આવશે. બારેમાં બારે ટેન્ડરો ખાસ કરીને સ્વીકારશે નહિ.

ઈ. આર. સેલીનસન,

એક્ટેક્યુટરનો એટરની.

બોક્સ ૨૮, લેડરમીય.

મે તા. ૨, ૧૯૧૬.

ટરાંસવાલ કોળી હિતવરધક મંડળ

ઉપરોક્ત મંડળની એક જાહેર સભા તા. ૧૮મી એ ૧૯૧૯ને વાર સ્વીએ બપોરના બે વાગે, શેક્સ સ્ટ્રીટપર આવેલા ગોલ્ડથર્ગ બાયોસ્કોપ હોલમાં મંડળની વાર્ષિક મુદ્દણી તેમજ પરચુરજ કામકાજ માટે મળશે. જે વેળાએ સરવે જ્ઞાતીબધુઓને નીચમસર પધારવા વીનંતી કરવામાં આવે છે.

લી. જેરામભાઈ પરશુભાઈ

તા. ૨૬-૪-૧૯૧૯.

પ્રમુખ.

પ્રીરતી	હીંદુ	મુસલમાન	પારસી	સુરેદિય	સુપરિત
૧૯૧૯	૧૯૦૫	૧૯૦૭	૧૯૧૮	ક. મી.	ક. મી.
મે	વેશાખ	સામાન			
શુક્ર	૬	૮	૧	૬-૨૩	૫-૧૬
અની	૧૦	૯	૨	૬-૩૪	૫-૧૮
રવી	૧૧	૧૦	૩	૬-૩૫	૫-૧૭
સોમ	૧૨	૧૧	૪	૬-૩૫	૫-૧૬
મંગળ	૧૩	૧૨	૫	૬-૩૬	૫-૧૬
બુધ	૧૪	૧૩	૬	૬-૩૬	૫-૧૫
શુક્ર	૧૫	૧૪	૭	૬-૩૭	૫-૧૪

રાલેટ બીલો વિષે સમજૂતી

રાલેટ બીલ વિષે 'સમજૂતી' એ નામનું સલામત લેખમાળામાં એક ચોપાનીયુ સલામત સલા વરફી થી. - વાંચીને લખ્યું છે તેમાં બીલોની અસ કલમે આપી તેની ટીકા આપવામાં આવી છે. તેમાંથી બીલ નં. ૨ કે જે હવે કાયદો થશે. તેની સમજૂતી તથા આ કામાં અમારા વાંચકો સમક્ષ રજૂ કરી મવા બીલો. હવે બીલ નં. ૧ની સમજૂતી અને આપીને બીલો.

સને ૧૯૧૯નું બિલ નં. ૧.

આ બિલનો હેતુ ઇન્ડિયન પીનક ટેક્સ અને ડિસિનલ પ્રીસીડર કાઢમાં સુધારો કરવાનો છે; અને તે સુધારા રાજ્યને જેમમહારજ મહારાજા કેટલાક કાચીની ઉપર વધારે અસરકારક હાથ મુકવાના હેતુથી કરવામાં આવેલો છે. તેમાં નીચે પ્રમાણે નવો કુંદો પેદા કરેલો છે:-

જે કોઈ માણસ એના કબજામાં કિતુરી દરવાજો હશે, અને દરવાજો બહાર પાડવાનો અથવા ફેલાવવાનો તેના ઈરાદો, કસો, અને એવો દરવાજો કાયદેસર કામતે સાફ તેના કબજામાં હતો એમ તે સિદ્ધ નહીં કરી શકે તો તેને બે વરસ સુધીની જેલ મળશે, અથવા તો તેને દંડ કરવામાં આવશે, અથવા બંને સજા મળશે.

ઉપરની કલમમાં કિતુરી દરવાજોનો અર્થ એવો છે કે જે દરવાજોની અંદર એવું લખાયું કે 'કોઈ સંજ્ઞા હોય કે જે વડે બાદશાહ અથવા બાદશાહ રચાયેલી રાજસત્ત્વ અથવા તો તે સત્તા ની નીચે રહેલા નોકરો અથવા તે નોકરોમાંનો કોઈ વરસ અથવા તેમાંની કોઈ એક અધિકારી સામે બલાહાર વાપરવાની ઉચ્ચેરણી હોય અથવા બાદશાહની રાજ્ય લક્ષ્મી કરવાની ઉચ્ચેરણી હોય અથવા તો એવા ઈરાદાથી હથિયાર વગેરે એકાં કરવાની ઉચ્ચેરણી હોય તે દરવાજો.

[ટીકા:-આનો અર્થ એમ થયો કે બે કોઈ નિરોપણ જવા નીવાનાં ખીસામાં અપાનપણે કાંઈ પુરતક કે કામગીર્ય હોય કે જે કિતુરી દરવાજો આપવામાં આવે, તો અ્યાં સુધી તે એમ સાબિત ન કરી શકે કે તેના કાચમાં જે દરવાજો કામતેસર કામને સાફ હતો ત્યાં સુધી તે કુંદોમાં અપાવ્યો. આ નવા કુંદોથી કિટિરા ન્યાયપદ્ધતિનું એક સુખ ફરી બચે છે, અને તે એ છે કે કિટિરાની તોહમતદાર ઉપર કુંદો સાબિત કરવા બેઠાં, પરંતુ હવે તેને બદલે તોહમત દાર પેતાનું નિરોપણ સાબિત કરી આપવું પડશે. બાકી ઉપર આરોપ આવે ત્યારે જે કુંદો નથી કર્યો એમ કુંદોમાં સિદ્ધ કરી શકું? એવો અર્થ એ થયો કે આરોપ તે એકમાં જ રજુ.]

કિટિયાવ પીનક કાઢમાં અપાવેલા સજા વિરુદ્ધના કુંદોમાં માટે સજા કરતી વેળાએ કોરડ પેતાને સજા લાગે તો એવો કુંદો કરી શકે કે મજબૂર સજા તેને મળેલી સજા લોગવી કુંદોમાં પછી જ્યુ તેવા કુંદોમાંની બાબતમાં બે વરસ સુધીની મુદતની સારી માલવલવતના બંધ મુલકમાં આશે.

જે કોઈ સમસની ઉપર આ બિલની મુજબ તેની સજા લોગવી કુંદોમાં પછીના રીવરસો માટે પેતાનું કુંદોમાં અગર કુંદોમાંના ફેરફારની પીલીસને અગર કરવાને સમતો હાથ મુકવામાં આવ્યા હોય તેવા સમસ સામે સ્વાનિક સરકાર લેખિત કુંદોમાં કાઢીને નીચે લખવામાંની કોઈ પણ રીતે વરતવાનું ફરિયાવી શકે છે:-

- (ક) મજબૂર સમસે અમુક પ્રદેશમાં હામલ થયું નહિ અગર વસતું નહિ અગર રીકાવું નહિ.
- (ખ) કિટિયા દિ'ના અમુક પ્રદેશમાં રહેવું.
- (ગ) અસાધિ વાવ અગર બહેર ઉચ્ચેરણી વાવ એકી બેરવા કરવા અગર એવા વિષયોને કબલી કોઈ પણ લેખિત કે કાચેલી માહિતી ફેલાવવા અગર કોઈ પણ અલગ સમજૂતી વિષયને રોકા આપવા અથવા કોઈ પણ બહેર સલામાં તેણે લખાયું કરવું નહિ.

[ટીકા:-આનો અર્થ એ કે કુંદોમાં કુંદો માટે પુરતી સજા લોગવી કુંદોમાં પછી પણ માણસે સરકાર તરફની અવગણનાથી કુંદોમાંની આસા રાખવી નહિ.

સિલેક્ટ કમિટીના રિપોર્ટ તેથી થતા ફેરફાર.

આ રિપોર્ટ ૧લી માર્ચ બહાર પડ્યો. તેમાંના જે સામ વધુ મતે પસાર થયો છે તેથી થતાં બદલાં ફેરફારો અને નીચે દરજાએ બીલો. જે રિપોર્ટમાં નામદાર પડિત મોલવિયાજી, વિલ્હામજી પટેલ, અને ખાપરડેજી સહી નથી કરી નામદાર મુરુદનાથ બેનરજી, સામીઆર અને સરીએ પેતાનો ખાસ મત બતાવનારી એક જાદી નોંધ લખી છે. તેમાં તેમણે કુંદોમાં અવલગ ફેરફારો સુચવેલા છે.

સિલેક્ટ કમિટીના ફેરફારો.

કમિટી જણાવે છે કે જે કે ચોક્કસ કસો નિલ નં. ૨ માં કરેલો છે, તો જ્યુ બિલનો મુખ્ય ટિફ્ટિમાં સુધારો કરવાની કમિટીએ આનાકાની કરેલી છે. એ એવા સુધારો થઈ શકતા હોય તો તે વડી ધારાસભ્યમાં થઈ શકે.

અસલ બિલ કમેટીને સારું હતું. તેને કમિટી પણ વરસતું કરવાની જાહેરાત કરે છે.

અસલ બિલ અને તે પ્રકારના વિશેષ એકાંને લાગુ પડતું હતું. સિલેક્ટ કમિટીની સલાહ છે કે તે બિલ રાજ્યની સામે કુમરો કરનાર અગર બંડને ઉત્તેજન આપનારા કુંદોમાંને લાગુ પડે.

અસલ બિલની ૮મી કલમમાં તોહમતદાર ૧૦ દિવસની મુદત માંની શકે છે. તેને બદલે ૧૪ દિવસ થયા છે.

૧૦મી કલમમાં પુરાવાની ધારાસભી બંડને લેવાની હતી. હવે સખલો પુરાવો બંડને અથવા તો તે નીચે તેવા કલારક લેવો બેઠો છે.

૧૨મી કલમમાં જે સુધારો થયો કે જે તોહમતદાર પેતાની જુલાની ન આવે તો તેની ઉપર ફરિયાદી વરફો. વગીલ ટીકા નહિ કરી શકે.

૨૧મી કલમમાં કોઈ ખાસ કેસ બતાવનાં સિવાય સરકાર મુલકમાં માંની શકે છે. હવે ખાસ કેસ બતાવવા પડશે.

૨૩મી કલમમાં અમલદાર અને તે સાધન વાપરી શકે એમ છે. હવે બિનબરતી બળ નહિ વાપરી શકે.

૨૫મી કલમમાં તોહમતદારની સામે જ્યુ રજુ કરવું એ બતાવેલું છે. અસલ બિલમાં તોહમતદારની સામેનો, કેસ બતાવનાં સરકારને અને તે બતાવનાં કુંદ હાથ એમ બેવામાં આવતું હતું.

હવે તે કેસને લગતી વાતોજ સરકાર મુકી શકે એવો સુધારો થયો.

૨૬મી કલમ મુજબ ત્રણ વરસ સુધી તોહમતદારને બંધીમાં રાખી સંજ્ઞાની સજા હતી. હવે બે વરસ સુધીની સજા રહેશે, અને સત્તાધિકારીની ધારે ફર વખતે કેસ બેવો બેઠો.

૩૩મી કલમમાંથી તોહમતદારને સાધારણ ફેરફારની સામે પણ રાખી કસાય એવો અર્થ નીકળતો હતો. હવે તેવા ફેરફારો માંનો રાખવામાં આવશે, એમ સ્પષ્ટ કર્યું છે.

૩૪મી કલમમાં તોહમતદારને સરકારી કુંદોમાં વિના રાખવાની મુદત ૭ દિવસની કરવામાં આવી છે.

૪૦મી કલમમાં એક મહિનાની મુદતને બદલે ૨૪ દિવસ કરવામાં આવ્યા છે.

[ટીકા:-ઉપર પ્રમાણે સિલેક્ટ કમિટીએ જે ફેરફાર સુચવેલા છે તે ઉપરથી એટલું કહી શકાય પડશે કે અસલ બિલમાં કોઈ સુધારો કરેલો છે. પણ જે સુધારો હવે બિલમાં સિદ્ધિ થાય તે રહે છે અને જે બિલથી મેળવી ઉપર એટલી બધી સખત બળવણી થઈ શકે છે કે નામદાર સામીઆરના કુંદોમાં પ્રમાણે વધારે કુંદોમાં જે હવે પછી ધારાસભા થશે તેવા મેળવે પણ કોઈ પણ કોલવાં થુજ્યા કરશે. અને તેમાં પુરામતીયા થઈને પેતાની નામની કુંદોમાં બળવી મુકશે. અને જેમાં જ્યાં સજાના મેળવેને સારી ખરી હોય તો શકે એમાં પ્રમાણે સા હાથ વાવ? આવા લખમાંથી પ્રમાણે બતાવવી. જે ફેરફાર સમજૂતી કમિટી કર્યું છે, અને તે ફેરફાર સલામત કરીને જ બહાર કરી શકે છે.

